

KSLA kan göra skillnad i skogsdebatten!

KSLA kan definitivt bidra till en mer konstruktiv skogsdebatt. Det var "ta-hem-budskapet" från Skogsavdelningens överläggning den 11 november. Men det handlar inte om att pådyvla omvärlden "rätt" fakta. Nej, KSLA:s roll ska vara att erbjuda en oberoende plattform för respektfulla möten mellan olika åsikter.

Text: CARL HENRIK PALMÉR | Foton: YLVA NORDIN

Det var ett spretigt möte. Men ordet spretigt ska här ses positivt. För skogen är komplex, det finns inga enkla sanningar.

Fakta vs värderingar

Många ser en debatt som en duell där man slår varandra i huvudet med fakta. För att KSLA ska komma rätt i skogsdebatten måste vi inse att en debatt egentligen ytterst sällan handlar om fakta, det är nästan alltid värderingar som driver debatten.

Debatten om skogen handlar bara ytligt om vetenskap, menade till exempel Erland Mårald. Det finns ingen konsensus om vad som är ett bra skogsbruk. Frågan är därför inte "hur vet du det?", utan mer "varför tycker du så?". Fakta är inte allt – det finns en anledning till att vi har demokrati, sade han lakoniskt.

Karin Perhans var inne på samma linje: kunskap säger hur något är, inte vad som viktigast eller vad som behöver göras. Och ingenting om prioriteringar och avvägningar.

Samma fakta kan användas med 180 graders skillnad. Vi måste prata om hur vi tolkar kunskapen. Vi måste vara öppna och tydliga med vilka värderingar vi har, menade hon.

Men objektiva fakta är fortfarande viktiga, tyckte Anders Wejryd. Spretiga fakta omöjliggör en bra diskussion. KSLA kan här ta en roll för att "level the field", alltså jämna ut spelplanen så att alla utgår från ungefär samma faktagrund.

Preses Jan Fryk var i sin avslutning också inne på frågan. Merparten av ledamöterna är i dag naturvetare, sade han. Det kan vara svårt för oss att ta till oss att känslor och värderingar är viktigare än fakta.

Kort om mötet

Så kan KSLA bidra till en mer konstruktiv skogsdebatt var temat för Skogsavdelningens höstsammankomst. Det var Skogsavdelningens första fysiska möte sedan pandemin startade. Det var många glada återseenden i foajé och Oscars Källare. Men det var också många som valt att följa överläggningen på nätet. Det blev tyvärr ingen riktig succé. Tekniken strulade och de nätslutna kunde inte se presentationerna. Men de kunde i alla fall höra de intressanta inläggen och medverka på chatt så det blev i alla fall "ganska bra".

Moderator var Johan Kuylenstierna, klimatdebattör, ordförande i Klimatpolitiska Rådet och styrelseledamot i bland annat Sveaskog och WWF.

Mötet började med fyra inspirationsföredrag av KSLA-ledamoten Erland Mårald, professor i idéhistoria vid Umeå universitet, KSLA-ledamoten Henrik Ekman, vetenskapsjournalist, Kerstin Dafnäs, ordförande för det kvinnliga nätverket Spillkråkorna och Anders Wejryd, f.d. ärkebiskop.

Därefter var det diskussion som inleddes av de tre KSLA-ledamöterna Christer Segerstéen, tidigare ordförande i Södra, fil.dr Karin Perhans och fil.dr Lars-Erik Liljelund.

Komplexa mål

Det är inte konstigt att det blir bråk i skogen, sade Anders Wejryd. En orsak är ju att vi alla har komplexa mål. För gamla tiders skogsägare skulle skogen ge vedbrand, skogsbete, tjära, träkol och timmer. Dagens skogsägare har också många andra mål än enbart de kortsiktigt ekonomiska. Till och med aktieägare kan ha andra mål än pengar, sade han.

Och så gav han ett exempel: i 46:e kapitlet i Kyrkoordningen sägs att prästlönetillgångarna, där kyrkans skogar ingår, ”ska förvaltas så effektivt som möjligt... så att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning... på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar”. Det är alltså en blandning av ekonomiska och etiska mål, menade han. Det är inte lätt att objektivt optimera förvaltningen då.

Alltför homogena ledamöter?

Från början var KSLA:s narrativ enkelt och entydigt, menade Erland Märald. Det handlade om att utveckla jord- och skogsbruk. Alla ledamöter ställde upp på ungefär samma normativa mål. I dag är världen mer komplex. På sikt måste vi få in ledamöter med olika bakgrund, män, kvinnor, unga, gamla och med olika ståndpunkter. Genom att vidga den normativa blicken kan vi bli en mer balanserad plattform för debatt, sade han.

Eller med Karin Perhans ord: vi måste bredda rekryteringsbasen för KSLA. Vi måste få in samhällsvetenskapliga, humanistiska sociala och kulturella aspekter.

Meningsfulla samtal

Anders Wejryd redogjorde för hur kyrkan hanterade frågorna om kvinnliga präster och samkönade äktenskap. Det här var saker som berörde och engagerade många, sade han. Vi insåg att det var bättre att dra in för många motstridiga intressen i processen än för få. Vi genomförde hearings med korta, förberedda inlägg och förberedd opposition. Det gav alla aktörer nyttiga perspektiv.

Som en illustration till betydelsen av samtal visade vetenskapsjournalisten Henrik Ekman ett inslag från Aktuellt i början av 1990-talet. Det var Södra som träffade tyska Greenpeace ute i skogen på Hamra Gärd, Östergötland. Det blev dialog, allt blev mycket bättre, sade han.

Ägaren till Hamra Gärd, Christer Segerstéen, kunde bara instämma: i början av 1990-talet kallades svenskt skogsbruk för ”taiga terminators” av tyska Greenpeace. Skogsbruket skulle vara Kalschlagfrei, alltså kalhyggesfritt. Kritiken var hård och det talades om köpbojkott. Det här håller inte, sade vi på Södra, vi måste upp ur skyttegravarna. Så jag bjöd in dem och vi fick i gång en dialog som sedan fortsatte. Vi litade på varandra och fick 20 år av lugn.

Ta kritiken på allvar

Skogsbruket måste ta kritiken på allvar, sade Henrik Ekman. Man måste sluta låtsas att det inte finns några problem. Genomskinlig argumentation lurar människor och förfelar sitt syfte, sade han och gav några exempel: ”Avverkningar härmar naturen”, sade skogsbruket på 1970-talet. Men det är ju inte sant. Storm och skogsbrand liknar inte hyggen. ”Bra skog har fått hjälp av människan”, var en annan slogan. Det är kanske delvis sant, men all bra skog har definitivt inte fått hjälp av människan, menade han.

Det fortsätter på samma sätt i dag. Allmänheten är uppörd över alla hyggen och branschen svarar: ”För varje träd vi avverkar planterar vi nya.” Det är ett icke-svar på en icke-fråga, sade han.

Vad kan då KSLA göra?

Det är en förvirrad debatt i dag med många olika fakta, sade Kerstin Dafnäs. Någon har beskrivit TV-programmet ”Slaget om skogen” som ”ett utslängt 2 000-bitars pussel”. Kan inte KSLA hjälpa oss lägga pusslet?

KSLA kan också hjälpa oss med konkreta råd för hur vi ska bedriva ett hållbart skogsbruk. Det är ju den viktigaste frågan för oss i Spillkråkorna.

Hon uppmanade KSLA att noga tänka igenom vad man egentligen vill i debatten.

1. Vilket syfte har man med ett engagemang?
2. Vilken målgrupp? Vilka vill ni prata till/med? Skogsägare? Miljörörelsen?
3. Vilken debattplats? Riksmedia? Sociala media? Andras forum eller egna forum?

Christer Segerstéen menade att KSLA kan spela viktig roll som oberoende aktör och samla olika åsikter för diskussion och dialog. Vi måste ha respekt för att det finns olika uppfattningar.

Lars-Erik Liljelund var inne på samma linje. KSLA står för integritet och oberoende. Det är svårt att hitta sådana plattformar. Men – varnade han – miljörörelsen betraktar nog inte alltid KSLA som helt oberoende.

Avslutningsvis – inget nytt under solen

Många nu aktiva kanske upplever skogsdebatten som extremt aggressiv och polariserad. Kanske kan då Henrik Ekmans ord vara en tröst. Skogsdebatten var minst lika intensiv på 1970-talet, sade han. Sedan blev det en lugnare period, men nu är vi på gång igen.

Eller med Lars-Erik Liljelunds ord: dagens debatt kanske inte är så unik. Det går i 25-årsintervall. Och i grunden är det väl positivt att det uppstår diskussion. Det visar att det finns ett engagemang för skogen hos svensken.

